№ 230. w Niedzielę dnia 2. Października 1853.

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornéj W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości.

Paryż, 29. Września. — Constitutionnel donosi, że floty wchodzą do Dardanelów celem utrzymania niepodległości i całości Turcyi, tudzież europejskiéj równowagi.

Jeneralny konsul rossyjski wyjechał z depeszami do Ołomuńca.

Londyn, 28. Września. — Według depeszy nadesłanéj tu z Portsmouth flota stojąca pod rozkazami admirała Corry, i eskadra w Cork (w Irlandyi) dostały rozkaz udania się na morze środziemne.

Dyrektorowie banku podnieśli dziś diskonto na 5 procent. Konsole w końcu giełdy dzisiajszéj 92⅝.

Wenecya, 27. Września. — Komendant fortecy w Peschiera, feldmarszałek Stürmer umarł wczoraj.

Wiedeń, 29. Września. — Wypadek odwiedzin ołomunieckich ma być przychylny pokojowi.

Berlin, 1. Października. — Naj. Pan raczył nadać jenerałowi majorowi Ehrhardt, dowódzcy 8. brygady piechoty, gwiazdę do orderu orła czerwonego 2. klassy z dębowem liściem; a przenieść dyrektora przy sądzie powiatowym w Starogrodzie pruskim Fiedberga, jako dyrektora do sądu powiatowego w Starogrodzie pomerańskim.

Berlin, 30. Września. — Etat nasz administracyi miejskiéj wyszedł na rok 1854. We wydatkach góruje summa wyznaczona na ubogich. Dochodu jest 1,752,700 tal. a na biednych wyznaczono 600,000 tal., przeto więcéj niż jednę trzecią część całego dochodu. Przytem nadmienić wypada, że w téj liczbie jeszcze nie zamieszczono legaty i wydatki na miłosierne zakłady.

(Kor. Cz.) Podług Journal des Débats, odpowiedź sułtana w kwestyi wschodniéj wiadomą być dopiero może po jutrze (25), ale jeżeli z téj strony jest chwila wytchnienia, wiadomość telegraficzna z Tryestu z dnia 21. b. m. donosi: że przybyły tamże statek parowy który z Carogrodu wypłynął na dniu 12. b. m., przywiózł wielce ważną wiadomość, iż deputacya ulemów żądała od sułtana lub rozpoczęcia wojny z Rossyą lub ustąpienia z tronu, dając mu czas namysłu aż do 13. b. m., to jest do rozpoczęcia świąt Bejramu. Partya pokoju w Carogrodzie miała jeszcze nadzieję, że przez oddalenie obecnego ministra wojny z dywanu i wejście flot angielkiéj i francuskiéj do Dardanelów sułtan będzie mógł przyjąć projekt wiedeński i pokój zapewnić.

Wspierający zwykle politykę pokojową Times, bardzo dziś powątpiewa o utrzymaniu pokoju i zwala na cesarza Mikołaja całą odpowiedzialność.

Times za późno nieco wybiera się ze swojemi jeremiadami. Jeżeli Rossya niema słuszności jak Times twierdzi teraz, w tym razie nie zależało Anglii dozwalać na zajęcie przez Rossyą księstw naddunajskich, i wypadało działać kiedy był czas po temu, nie zaś teraz, kiedy lord Aberdeen los Turcyi skompromitował, narzekać i robić cesarza Mikołaja odpowiedzialnym za błędy gabinetu angielskiego. Jeżeli zaś Rossya ma słuszność, dla czegoż tenże gabinet odciągnął Turcyą od przyjęcia ultimatum księcia Menżykowa? John Bull mącił wodę, aby jak zwykle mógł w niéj zdradziecko łowić ryby. Szlachetny lord mógłby się przerachować, i jeżeli się przed przyszłym parlamentem nie zaprezentuje z Egiptem w ręku, mógłby z prezydencyi gabinetu zejść może aż na ławę obwinionych o zdradę stanu. »Są rzeczy, mówi Szekspir, o których się naszym filozofom ani śniło!«

Zbór duchowny ewangelicki na dniu 20. b. m. tu otworzony, robi fiasco. Wiele gadania próżnego a skutków żadnych wcale. Wczorajszy dzień szczególnie wykazał niedołężność większéj części mówców, którzy, jak to często bywa, zamiast kwestyą fundamentalną, ogólną, zaczęli się zajmować petycyami pomysłów indywidualnych lub lokalnych dotyczącemi; i tak np.: jeden z pastorów uważał za rzecz najgłówniejszą, potrzebę zniesienia klasycznéj loteryi.

Bawiący od lat kilku w Berlinie znany autor Karol Forster, pracuje nad dokończeniem dzieła które ma ogłosić w końcu roku w Paryżu, pod tytułem: »Etudes politiques et philosophiques (1848.—1852.)«. Praca ta lubo odrębna, stanowić ma dalszy ciąg dzieła tegoż autora: »Quinze ans à Paris«, w latach 1848. i 1849. wydanego w Paryżu.

Królestwo polskie.

Warszawa, 29. Września. — Wczoraj około godziny 2éj z południa, raczył przybyć do Warszawy z zagranicy, koleją żelazną, Jego Cesarska Wysokość Wielki Książe Cesarzewicz następca tronu; a po zatrzymaniu się kilka chwil w Łazienkach królewskich, Jego Cesarska Wysokość, opuścił Warszawę, o godzinie 4½ z południa, udając się do Petersburga.

W orszaku Jego Cesarskiéj Wysokości, udali się do Petersburga pułkownicy: hrabia Adlerberg, Patkul, Jafimowicz i lejb medyk Enohin.

Francya.

Paryż, 27. Września. — Monitor potwierdza dziś nareszcie wiadomości o wejściu okrętów wojennych francuskich i angielskich do Dardanelów. Mówi: ostatnie wiadomości z Konstantynypola donoszą nam, że dwie francuskie i dwie angielskie fregaty na żądanie posłów angielskiego i francuskiego i za pozwoleniem rządu otomańskiego przepłynęły przez Dardanele i przed Konstantynopolem zarzuciły kotwice. — Dziennik ten urzędowy nic nie powiada o powodach, które skłoniły posłów do tego kroku. W artykule jednym dziennika Pays powiedziano o fanatyzmie Turków, ale dano do zrozumienia, że nieprzystanie Rossyi na zmienione propozycye przyczyniło się do pokazania się okrętów wojennych Anglii i Francyi w porcie konstantynopolitańskim. Pays uważa wjazd ten floty do Dardanelów za akt polityki francuskiéj i angielskiéj.

— Po zwiedzeniu obozu w Helfaut, w którym podczas manewrów książe Napoleon pełnił służbę adjutanta, była cesarska para wieczorem balu w St. Omer, który książe Napoleon rozpoczął z cesarzową. Wczoraj przybyli cesarz z cesarzową do Calais. Według sprawozdań wszystkich przyjmowała ludność cesarstwo z uniesieniem.

— Wczora odbyła się narada ministeryalna u minista sprawiedliwości.

— Jenerał gubernator Algieryi, jenerał Randon wrócił na swoją posadę.

— Onegdaj otworzono jesienną wystawę płodów ogrodowych. Na téj wystawie oglądano poraz pierwszy płody algierskie, które szczególniejszą na siebie zwracały uwagę.

— Przemytnictwo odbywa się na wschodniéj granicy francuskiéj na wielką skalę, a szczególniéj prochem. Celnicy wielu już przemycarzy aresztowali i pokonfiskowali im przemycane towary.

— Po wielu miejscach w środkowéj i połudupniowéj Francyi pozabierano pisma socyalistyczne wszelkiego rodzaju.

(Kor. Cz.) Paryż, 21. Września. — Obóz satorski zostanie zwinięty 24. b. m. Wczoraj cesarz odbył w obozie ostatnie manewra. Po skończeniu ich powiedział mowę do wojska, którą ogłasza dzisiejszy Monitor. W mowie téj, cesarz okazuje się pozornie pokojowym. Chwali on poświęcenie i patryotyzm armii, oddalonéj od zepsucia, ale brata ją zarazem z innemi armiami europejskiemi. Dodając te słowa: dopóki polityka ich w nieprzyjaciół nie zamieni. Mowa cesarska jest jak zazwyczaj, krótka lecz zręczna i znacząca. Cesarstwo nie znajdowali się na otworzeniu Odeonu. W loży ich znajdowała się tylko królowa Krystyna. Cesarstwo wyjeżdżają na północ d. 23. t. m. Koronacya ma się odbyć stanowczo d. 2. Grudnia. Robią się już do niéj przygotowania. Złotnik z ulicy des bons Enfants odebrał obstalunek dwunastu pałaszów, które mają zdobić wielkich mistrzów koronacyjnego obrzędu. Cesarz trudni się ułożeniem wszystkich szczegółów koronacyi, przy pomocy archiwistów, którzy mu dostarczają opisów koronacyi Burbonów i Napoleona I.

P. de Persigny wrócił już do Paryża i objął zarząd swego ministerstwa. Natomiast wyjechał p. Fortoul. Pan Magne znajdował się w pociągu drogi żelaznéj który rozbił się pod Poitiers. Pojechał on na południe dla zwiedzenia robót drogi żelaznéj lyońsko-awiniońskiéj i obmyślenia transportów zboża w Marsylii. Dla ułatwienia transportu zboża, administracya drogi lyońsko-awiniońskiéj ma położyć tymczasowe koleje żelazne. Zboże nie przybywa do Marsylii w wielkiéj ilości, raz z przyczyny stanu wojennego Turcyi i zasypania ujścia Dunaju, a powtore z przyczyny braku majtków, powołanych w znacznéj części na flotę. Drogość zboża zatrudnia bardzo rząd francuzki. Wczoraj Echo agricole odebrał ostrzeżenie za to, że egzagerował obawę. Główny redaktor Echo agricole jest rojalistą i przeciwny cesarstwu. Postanowienie cesarza że chleb ma kosztować 40 cent. kilogram i że różnicę ma opłacać piekarzom miasto, przy pomocy rządu, wywołało przerażenie rady municypalnéj Paryża. Już dziś kiedy różnica wynosi tylko 6 cent., miasto płaci piekarzom dziennie 42,000 fr. Niechże się potroi różnica, jak za L. Filipa, a miasto będzie musiało płacić dziennie około mil. fr.

Finanse paryzkie pogorszyły się jeszcze i z tego powodu że przysięgli wywłaszczenia (jury d'expropriation) oceniają zbyt wysoko kamienice przeznaczone na zburzenie. Skarżył się na to prefekt Hausmann w ostatnim raporcie, złożonym radzie municypalnéj. Rozchodzi się pogłoska że pan Hausmann ma być oddalony z prefektury i zastąpiony przez pana Simona. Cesarz nie ma tyle talentu w ocenianiu i dobieraniu ludzi jak Napoleon I. i król Leopold. Prawda że nie ma bardzo w czém wybierać.

Cesarz coraz bardziéj anglizuje Paryż i Francyą. Po zrewolucyonizowaniu finansów, po rozburzeniu ciasnych i brudnych ulic, po przeprowadzeniu innych prostych i szerokich, po ich uzwirowaniu, cesarz zajrzał do opery i nakazał muzykantom orkiestry nosić białe chustki, a klakierom czarne, w miejsce jaskrawych. Czy nie nakaże potém nie wpuszczać na parter tylko ubranych w czarne fraki, jak się to dzieje w Convent-garden i Hay-Market? Rzecz jest ciekawa jak Francya porzuca coraz bardziéj swe dawne zwyczaje i naśladuje Anglią. Za Woltera naśladowała filozofią Anglii, za Ludwika XVI. jéj wieśniaczość, za Ludwika XVIII. jéj rząd konstytucyjny; za Ludwika Filipa jéj rewolucyą 1688, a teraz jéj finanse, jéj ulice, nawet jéj ubiory, teatra i zwyczaje. Prawda że dawne zwyczaje francuzkie były dziecinne i śmieszne, obrócone na szkodę godności człowieka. Francuzi zbyt mało podróżowali. Dziś podróżują i spostrzegają że to za czém obstawali, było zaściankową miłością i że po za Francyą znajduje się naród który ją wyprzedził pod wielu ważnemi względami.

Okropny wypadek, który się zdarzył na drodze żelaznéj orleańskiéj, zrobił tu niemałe wrażenie. Francuzi zaczynają zrażać się do dróg żelaznych, i jak Anglicy, spoglądać z przyjemnością na dawne dyliżanse, jeżeli się gdzie jeszcze utrzymały. W Anglii, podróż dyliżansem jest dziś uważana za roskosz i zabawę, bo jeździ się nimi z bezpieczeństwem życia po drogach i okolicach przecudnych.

Aresztowani w Orleanie zostali wypuszczeni na wolność. Przekonano się że dali się słyszeć tylko z przechwałkami, lecz że nie należeli do żadnego spisku. W Nagolas, Florenson i Jabiow rady municypalne zostały skasowane, dla tego że nie wzięły udziału w uroczystości cesarskiéj 15. Sierpnia. Kilku merów zostało zrzuconych z urzędu za rozkazy wydane przez nich a przeciwne zasadom wolności handlu zbożowego. Abstencya w elekcyach trwa ciągle po departamentach. W Hawrze, na 5691 stawiło się tylko 385 elektorów, do wyboru radzcy obwodowego.

Opinia publiczna upiera się w przekonaniu że p. de Royer zostanie posłany do senatu i że p. Dupin zastąpi go w prokuratorstwie jeneralnym sądu kasacyjnego. Namiętność jaką pokazuje p. Dupin do prokuratorstwa, nie może się dać wytłumaczyć chciwością, bo p. Dupin jest bogatym. Namiętność ta tłumaczy się tylko namiętnością prawniczą. Pan Dupin chciałby zostawić po sobie, w braku innéj sławę prawniczą, a do tego potrzeba mu pola i ławek, jeżeli nie trybuny. Jak jednak dla sławy prawniczéj, bardzo wątpliwéj, p. Dupin będzie mógł poświęcić dawniéjsze opinie?

Rząd zakazał Miresowi wypuszczać z premią obligacye banków gruntowych w Nevers i Marseille. Na tém straci dużo Mires, ale zyska publiczność, łatwa zwykle do oszukania. Rząd spostrzegł, że obligacye banków gruntowych nie przedstawiały nominalnéj lokacyi kapitałów i że zaostrzały tylko apetyt dobrodusznych, rachujących głównie na kwartalne ciągnienie loteryi. W braku loteryi obligacye banku gruntowego paryzkiego są uważane jedynie za loteryą. Każdy stara się mieć parę, jak to mówią na szczęście. Ci co ich niemają, mogą kupić od bankierów numera za 15 lub 10 franków. Jak zwykle, im kto bogatszy, tém bardziéj wzdycha do Boga aby mu wygrać pozwolił, obiecując sowitą jałmużnę biednym. Tym sposobem chciwość zdaje się prowadzić do Boga i uczyć powinności jałmużny. Pod tym względem pan Wołowski zasłużył się Bogu i bliźnim, rozumie się jeżeli szczęśliwi wygrani uiszczą się z obietnic chciwości.

Anglia.

Londyn, 27. Września. — Nasze stosunki pieniężne coraz bardziéj się pogarszają. Można z pewnością przyjąć, że bank pojutrze podniesie swoje diskonto na 5 procent. Na giełdzie powszechny smutek panuje. Takiego zwątpienia już od dawna niewidziano. Równie wiadomości nadchodzące z okręgów rękodzielniczych także nie pocieszają. Podniesienie stopy procentowéj w największe wprawia kłopoty nawet domy pewne, posiadające zaufanie, a przytém wiele jest przypadków, że robotnicy zaniedbują roboty i żądają podniesienia płacy. Pod takiemi okolicznościami oświadczyli właściciele fabryk w Preston że zaprzestają robót od dnia 15. przyszłego miesiąca i podobne rozwiązanie fabryk nastąpi po innych okręgach.

— Z Melbourne przybyły dwa okręty z 48,295 unciami złota (198,380 funt. szt.). Ale to zginie i roztopi się, jak kropla w morzu przy teraźniejszych stosunkach.

— Krzyk prassy opozycyjnéj radykalnéj, liberalnéj i torysoskiéj naprzeciw lordowi Aberdeenowi nieodniósł dotąd żadnego zamierzonego skutku. Szlachetny lord ani okazuje chęci ustąpienia, ani jego koledzy niemyślą go opuścić albo wyrzucić po za pokład okrętu. Mimo to te krzyki opozycyjne bez echa nie ulatują. Odnoszą ten skutek pośredni, że zmuszają nawet dzienniki półurzędowe do wycia z wilkami i zawodzenia okrzyku wielce wojennego przeciw Rossyi, Austryi i całemu pełnomocnemu sprzymierzu. Ponieważ Times przewiduje, że spóźniona pora wkrótce objawi się niepogodami, a ztąd pociągnie za sobą trudność przebywania dróg niebitych po dolinach naddunajowych, a to następnie nastręczy carowi powód, że niemoże armii swojéj wyprowadzić o za Prut i musi ją w księstwach naddunajskich przezimować, przeto uważa za rzecz potrzebną, aby Anglia i Francya sformowały swoje żądania na rzecz Turcyi ściśle i kategorycznie. Podobne wystąpienie Francyi i Anglii może nawet ośmielić Austryą i Prussy. Nie pozostawi Rossyi wyłącznéj prerogatywy, do stawiania swych ultimatów i do opanowania materyalnych gwarancyi. Konferencya w rzeczy samej pozwoliła sobie użyć wyrazów w swojéj nocie, tak że car mógł ją przyjąć, bez wyrzeczenia się pierwotnego zamiaru. Ponieważ teraz inaczéj sobie tłumaczy Rossya notę wiedeńską, jak konferencya, przeto orzecby powinna konferencya, jak ma być owa nota tłumaczona. Wówczas zażądanoby na to odpowiedzi ze strony Rossyi.

— W Morning Advertiser znajdujemy następującą wiadomość: cudzoziemcy na dworze. Doradzcy urzędowi Naj. Pani nie mogą dosyć być bacznymi na charaktery polityczne i osobiste owych cudzoziemców, którym pozwalają korzystać z gościnności w Buckingham Palace, Windsor, Castlee i Osborne House. Dobrze zawiadomiony i osiadły w Londynie cudzoziemiec pisze nam: wiecie zapewne, że hr. Mensdorff żyje przy dworze w Balmoral, podobnie jak był dawniéj z dworem na wyspie Wight, boście sami o tém donosili w swojém piśmie pod buletynem dworu, ale może niewiecie tego że hr. Aleksander Mensdorff znakomitym jest jenerałem austryackim, a chociaż niewychowany na dyplomatę, był z wielkim skutkiem używany przez Austryą w sprawie holsztyńskiéj, a potem wysłany jako poseł do Rossyi. Znajduje się z powodu zdrowia na urlopie w Anglii! Krewnym jest królowéj, a mianowicie synem siostry księżny Kent i hr. Mensdorfa, ma 38 do 40 lat i odznacza się miłém i zajmującém się wzięciem i lubo należę do jego przeciwników, jednakowoż przyznać mu muszę wszelkie maniery gentlemana. Z tego powodu potrzeba tém baczniejsze mieć na niego oko, aby się do najważniejszych spraw Anglii niemieszał jako doradzca królowéj angielskiéj. Przekonać się powinniście, że Austryi głównie teraz chodzi, aby u dworu i rządu angielskiego jako najwięcéj pola pozyskała. Ku temu celowi niemogła zręczniejszego i lepszego znaleść pośrednika, jak hr. Mensdorfa, ponieważ równocześnie posiada zaufanie cesarza rossyjskiego.

— Koszuta zaproszono na meeting ludowy w Stafford, ale wymówił się. Nie chce on, rzekł w piśmie przesłaném Staffordzianom, żadnego dawać powodu rządowi, aby w swych sympatiach dla Turcyi jeszcze zimniejszym się okazywał jak teraz. Zagraniczna polityka Anglii jest niewinnie rossyjską, bo mniéj stara się o popieranie Turcyi, jak nabawianie Austryi kłopotu. Rząd angielski najbardziéj tego się obawia, aby przez swe postępowanie nie przyłożył się do jakiego tryumfu sprawy ludowéj na stałym lądzie. I na politykę zewnętrzną Anglii tak mały wywiera wola ludu, że nawet parlament i Magna Charta poczytane być mogą za bajkę. Z tego tedy powodu niemoże brać udziału na meetingu, bo nic dobrego po nim się niespodziewa.

— Jenerał Lopez syn prezesa rzeczypospolitéj Paraguay, przybył do Londynu, aby się ułożyć z Anglią i innemi europejskiemi państwami o traktaty handlowe. Jego ojciec, następca znanego doktora Francia popiera liberalną politykę handlową i otworzył dotąd ściśle zamknięty kraj stosunkom innych narodów. Jenerał Lopez, który się odznaczył w kampanii przeciw Rozasowi, ma lat 28. Z licznym orszakiem stanął w hotelu Mivarta.

— Położenie finansowe Anglii objaśnia poniekąd jéj politykę zewnętrzną. Już na dniu 11. Czerwca 1823 roku wyrzekł markiz Titschfield w izbie niższéj owe prorocze słowa: jeżeli stały ląd pozna, że finansowy kłopot jest kluczem do polityki angielskiéj, wówczas stanie się bodźcem do zgubnych i dumnych przedsięwzięć. Położenie teraźniejsze finansów angielskich objaśnia postępowanie tego państwa i śmiałość Rossyi. Aberdeena lękliwa polityka miała na celu ocalenie honoru budżetu wolnego handlu, który przedłożył Gladstone. Budżet ten zasadzał się na następujących przypuszczeniach: spokojne stosunki między europejskiemi państwami, możność ludu angielskiego opłacania coraz większych podatków, powiększenie produkcyi pieniędzy, w skutek czego spodziewano się zmniejszenia stopy procentowéj, taniość żywności, podniesienie się przemysłu — były to przypuszczenia, które pod osławionym wyrazem »bezprzykładna pomyślność Anglii« ogłaszano. Ale od Lutego to sławione i bezprzykładne błogosławieństwo odmieniło się, budżet Gladstone zupełnie został podmielony. W miejsce spokojnych stosunków nastąpił stan, który co godzinę groził wybuchem. Wszystkie rodzaje żywności podniosły się w cenach, chleb tyle teraz kosztuje za panowania wolności handlu, co za czasu cła zbożowego. Rodzina co ma na utrzymanie 100 funt. szt., i wydawała 70 na wyżywienie, dziś wyda całe 100 funt. i jeszcze się nie wyżywi. Gladstone rozciągnął podatek od dochodu na roczny dochód 100 funt. szt., który był dotąd wyjęty z pod opodatkowania, w chwili właśnie kiedy wartość 100 funt. szt. zmniejszyła się o 70 procent. Z tego rodzi się wielkie niezadowolenie pomiędzy mieszkańcami bardzo licznymi i ważnymi. Drugiem nieszczęściem jest przypuszczenie, że dowozy szlachetnych kruszców z Australii przyczynią się do utrzymania niskiéj stopy procentowéj, z tego powodu minister finansów ułożył plan zmiany rent, który otworzył rządowi widok, w pewnym przypadku wykupić papiery wartości blisko 10 milionów funt. szt. Widok ten na początku tego roku niezdawał się zagrażać żadnem niebezpieczeństwem. Ale od tego czasu Anglia była podobną do sita, przez które złoto australskie i amerykańskie przesiewało się nieustannie. Złoto zaledwie nadejdzie do brzegów angielskich, już je wiozą na stały ląd do Petersburga na zapłacenie zboża rossyjskiego, którém zasilały się targi angielskie. Dziś złoto owo popiera plany wojenne cara. Stopa procentowa podnosi się, a cały plan konwersyi renty ułożony przez Gladstone obalił się.

Pod urokiem okrzyczanéj pomyślności bank pożyczał z łatwością w przeszłym i na początku bieżącego roku przemysłowcom znaczne kapitały. Tak powstał nadzwyczajny ruch w przemysłowości, który poczytywano za znak zupełnego zdrowia. Robotnicy żądali udziału w zysku, nastąpiły przyrzeczone stricks i wyższą płacę wyznaczono. Przez czas pewien zdawało się, że zyski przedsiebiorców szły w parze z podniesioną płacą roboników. Mimo to pomyślność ta była poprzedniczką katastrofy. Podniesiona zapłata podniosła cenę towarów. Cudzoziemcy przeto wolą zamiast płodów angielskich brać złoto angielskie w zamian za swoje zboże i inne dowozy. Tak się rozwinął nadmiar produkcyi, zatrzymanie się przemysłu, a w skutek tego przesilenie. Od kilku miesięcy zmniejsza się zasob gotowizny w banku. Według Gazette zmniejszył się w przeszłym tygodniu o 338,954 funtów szterlingów, stanął niemal tak nisko jak w roku 1847. Obieg not bankowych podniósł się w zeszłym tygodniu o 239,434 fnt. szt. i gdyby nie jeden paragraf wymyślony w statucie na rzecz banku, już dziś powinien się ogłosić za bank-

ruta. Noty dawno już nie są zakryte odpowiednią gotowizną. W rzeczonym tygodniu aż do 17. Września wypożyczył bank 1,782,808 funt. szterlingów osobom prywatnym za rękojmiami, a takich rękojmi posiada za 16,740,682 funt. szt., które o wiele przechodzi summę w roku 1848. Pieniędzy co raz mniej, a kto ma gotowiznę, ten ją ściska i niewydaje. Diskonto banku znów znacznie się podniesie. Do tego dodać należy, że spekulacya zbyt przesadzona powzięła wyobrażenie o konsumcyi w Australii. Tameczne targi także są przepełnione i nieprzynoszą tyle dochodu, ile się spodziewano. Onegdaj bank odrzucił mnóstwo wekslów australskich. Podobny przestrach pada na bank angielski jak w latach 1825, 1837, 1839 i 1847. Jeżeli tak dłużéj potrwa, to ani myśleć może Anglia o politycznéj agitacyi i o patryotycznych meetingach.

Austrya.

Wiedeń, 28. Września. — Wczorajszy dzień miał być najobfitszy w uroczystości wojskowe w Ołomuńcu. Deszcz atoli ulewny wszystko zepsuł. Bardziéj niż wojsko ściąga dyplomacya na siebie uwagę, po niéj panowie Rotschild z Paryża i Frankfurtu nad Menem.

— Piszą z Prerau: skoro car przybył, pobiegł do młodego cesarza i ściskał go serdecznie w obec wszystkich. Potem udali się obaj monarchowie do osobnych komnat i zabawili sam na sam przez pół godziny. Po pierwszem powitaniu wyprosił sobie car rychłą rewizytę swego sprzymierzeńca. Cesarz miał zamiar we wtorek opuścić Ołomuniec. W czasie pobytu jego depesze wciąż nadchodziły ze wszystkich stron świata. Onegdajszéj nocy odjechał osobnym pociągiem nadzwyczajny kuryer do Petersburga, z tego powodu opóźniły się zwyczajne pociągi. Prezes bundestagu baron Prokesch v. Osten przybył w poniedziałek do Ołomuńca. — W niedzielę i poniedziałek odbyły się konferencye między hr. Nesselrodem, hr. Buol i bar. Meyendorfem. — Z Ołomuńca piszą, że cesarz był na nabożeństwie nieuniackiem w kaplicy Granicznych. Już w drodze do kaplicy szedł pochylony i z odkrytą głową, w kościele ukląkł na posadzkę marmurową przed ołtarzem i nieprzyjął poduszki do klęczenia. Złożył ręce i bez poruszenia zatapiał się w modlitwach.

— Koresp. austryacka mówi, że po wielu dziennikach zagranicznych wspominano o wynoszeniu się Węgrów tłumami do Ameryki, gdy tymczasem wypadki emigracyi zamorskiéj są niezmiernie rzadkie, bo Węgier niechętnie porzuca ziemię rodzinną i nawet nie mile przyjmuje wiadomość o przybywaniu do kraju osadników, w czem trudno nie upatrywać pewnéj dążności. Wiadomość ta urosła zapewne z tego, iż z północnych komitatów wynosi się wiel uwłościan, chcąc się osiedlić na gruntach skarbowych.

Galicya.

Lwów, d, 20. Września. — *(Kr. Cz.)* Wracam do kwestyi wychowania młodzieży, a mianowicie do szkół publicznych. Zatrzymuję się przy nich dla tego, aby wykazać, że znikły powody, które prywatną edukacyą usprawiedliwiały, że system szkolny znaczne zrobił postępy, że narodowość nasza żnalazła w nim przytułek. Nauki we wszystkich szkołach dawniéj w języku niemieckim udzielane, nie mogły pożądanych wydać owoców, niepodobna bowiem rozwinąć się myśli, jeżeli w każdym kroku słowem jest skrępowaną, i ztąd też poszło, żeśmy w Galicyi w porównaniu do innych części dawnéj Polski tak daleko w tyle pozostali. Trudność ta w kształceniu się młodzieży w części usunięta już teraz, w sześciu bowiem polskich gimnazyach wykładają się wszystkie niemal przedmioty w języku polskim.

Wszakże niech nikt nie mniema, że w gimnazyach, gdzie język polski jest wykładowym, mowa niemiecka tak wielce w kraju naszym potrzebna nie jest uwzględniona. Publiczność z planem szkolnym nie obeznana wznieca tę obawę, szczególnie też podzielają taką obawę, którzy naukom nie dla samych nauk się oddają, ale jedynie w tym celu, aby kiedyś w urzędzie znaleźć pomieszczenie. Gimnazya polskie nie zaniedbują języka niemieckiego, przeciwnie posiada go młodzież daleko gruntowniéj, aniżeli za czasów szkól dawniejszych. Łatwo da się to wytłumaczyć. Dawniéj nie uczono języka niemieckiego, a uczono wszystkich przedmiotów w języku niemieckim. Plan szkolny widać przypuszczał, że uczeń już z urodzeniem znajomość tego języka przynosi, a ztąd wynikło, że sami nawet Niemcy dokładnie go rozumieć nie mogli. Tak przynajmniéj utrzymuje Lloyd i twierdzenie swoje popiera faktem, że w prowincyach niemieckich przy pierwszych egzaminach dojrzałości najwięcéj uczniów przez niewiadomość rodowitéj mowy upadało. Jakże daleko mógł w nim doprowadzić Polak, jeżeli plan nauk był tego rodzaju, że nawet Niemcy nauczyć się go nie mogli? Wiemy to wszyscy, że dawny nasz gimnazyasta kilku wierszy poprawnie napisać nie umiał. Plan i metoda wszystko tu rozstrzygają. Polskie gimnazya nie wyłączyły więc języka niemieckiego, lecz owszem nauka jego to jest: gramatyka i literatura jest rozłożona na wszystkie klasy, i już to wszystko wystarczyłoby, aby się uczeń mógł w nim wydoskonalić. Wszakże przezorność rządu zakreśliła dla niego daleko obszerniejsze pole. Oprócz gramatyki bowiem i literatury, które jak powiedziałem, do wszystkich klas należą, uczy się młodzież od trzeciéj klasy zacząwszy także i historyi powszechnéj w języku niemieckim, w szóstéj i w następnych tłumaczy nim klasyków rzymskich, w siódméj klasyków greckich, w ósméj nareszcie większość godzin jemu jest poświęconą; gdy przeciwnie w pierwszéj i drugiéj klasie, gdzie go młodzież jeszcze dokładnie rozumieć nie może, wszystko w polskim wykłada się języku. Doświadczenia dotychczasowe potwierdzają, co tu o możności gruntownego nauczenia się mowy niemieckiéj powiedziałem.

Z podanych dotąd zasad szkół publicznych, a mianowicie gimnazyów przekonać się można, że nowy plan szkolny miał różnorodne potrzeby na uwadze, skutki też jego są z każdym dniem widoczniejsze. Na dowód przytoczyć mogę, że już w roku 1850 celniejsi uczniowie tarnowscy czytając w piątéj klasie Xenofonta treść jego bez pomocy słownika opowiedzieć mogli; zważając zaś, że język grecki u nas był najmniéj uprawiany, i że młodzież nie wiele w nim znajduje powabów, łatwo wnioskować jak daleko w innych naukach, zwłaszcza w gimnazyach polskich doprowadzać musi. Trudno zaprzeczyć, że patrząc na nowy system szkolny ze stanowiska ogólnego, nie jedno przeciw niemu powiedziećby się dało. Lecz nie idzie mnie tu o rozbiór teoretyczny, chciałem tylko wystawić kontrast między nowym a dawnym systemem, który mając przeciw sobie sprawiedliwą opinię publiczną, wywołał u nas zgubniejszy jeszcze system edukacyi prywatnéj; chciałem zaraz pokazać, że nie ma już przyczyn, które nas do téj edukacyi zmuszały. Jednakże cokolwiekby się przeciw nowemu systemowi szkólnemu powiedzieć dało, w porównaniu z edukacyą prywatną, zwycięztwo zawsze przy nim pozostanie. I tak np. przyznać należy, że szkoły nasze nie mają dostatecznych zbiorów naukowych. Biblioteka gimnazyum dominikańskiego liczy zaledwie 1639 tomów, gabinet fizyczny nie ma więcéj jak 70 machin i aparatów, gabinet historyi naturalnéj ma zaledwie parę set roślin i około 350 sztuk minerałów; w porównaniu jednak ze zbiorami, jakie edukacya prywatna uczniowi i nauczycielowi dostarczyć może, są to zbiory bardzo bogate. Trudno też zaprzeczyć, że czasem nieudolność wielu profesorów zwłaszcza w szkole dawnéj, nie sprosta i w szkołach publicznych szczytnemu powołaniu, wszakże w takim razie plaga taka trafi jeden lub dwa przedmioty, gdy tymczasem nieudolny nauczyciel prywatny na zawsze niewinnego młodzieńca karyery naukowéj pozbawić może. Pomimo tak widocznéj wyższości szkół publicznych nad wychowaniem prywatnem, wychowanie to trwa u nas dotąd niezachwianie. Przyczyny tego na późniéj odkładam.

Księstwa naddunajskie.

Kronstadzka gazeta pisze pod d. 19. Września: z każdym dniem tracimy nadzieję, aby pokój był utrzymany i spór między Rosyą a Turcyą inaczéj załatwiony, jak za pomocą broni. Kto patrzy na niezmierne uzbrajania się z obu stron i z każdym dniem powiększające się masy wojsk, ten zapewne nie przypuści, aby pokój miał wszystko zakończyć. Niedawno temu przybyły do obozu tureckiego arabskie wojska i wywarły jak najlepsze usposobienie na armią Omera.

Spodziewają się w tych dniach w Szumli wojska egipskiego. Goście rosyjscy pomnażają się także w księstwach naddunajskich, ale o tych nic nie słychać. Wiemy tylko, że z największą spokojnością przysposobiają się na wyprawę i być bardzo łatwo może, że zanim rok się bieżący ukończy, już przyjdzie do wojny. Z przygotowań tureckich widzimy, że nie mają zamiaru przejść do zaczepki i wolą być zaczepieni. Z tego powodu teatr wojny przeniesie się zapewne do Bulgaryi. Wprawdzie nie zatamowano handlu, ale go poczytać można za upadły z powodu niepewności stosunków. Kukurydza w całéj Wołoszczyznie się nieudała, co nam dopiero na wiosnę da się we znaki, bo z przeszłego żniwa mamy jeszcze zapasy. Woda pod Suliną opadła na 6½ stopy.

Turcya.

Konstantynopol, dn. 19. Września. — Dowiadujemy się z pewnego źródła, że rząd turecki oddaje wszystkie okręty nadchodzące z Odessy pod pięciodniową kontumacyą z powodu panującéj tam cholery i wyciąga łańcuch zdrowia od Widynia do ujścia Suliny, tudzież rozporządza podobny łańcuch wzdłuż granicy perskiéj.

Chiny.

Wiadomości z Hong-Kong dochodzą do 23. Lipca. Porucznik Spratt i osada Hermesa po raz drugi odwiedzili powstańców, popłynąwszy w górę rzeki Tan tse Kiang, aż do miasta Czy Kiang fu, położonego w punkcie złączenia się rzeki z wielkim kanałem cesarskim. Wyprawa, do któréj należał także p. Meadows, tłumacz konsulatu, przedsięwziętą była w celu pozornym zyskania wiadomości o położeniu stron walczących. Anglicy odwiedzili najprzód wojsko cesarskie i znaleźli je w zupełnéj bezczynności, nie dostrzegli najmniejszego śladu przygotowań do jakiegobądź ataku lub obrony. Mandarynowie dowodzący kurzyli sobie opium, ani dbając o nieprzyjaciela. Spratt i p. Meadows ruszyli następnie do Czin Kiangfa i tam widzieli się z dowódzcą powstańców, w tém mieście zwanym Lo. Ten mówił im najprzód o niedawnych odwiedzinach p. Taylor i bardzo się dziwił, że na list swój do rezydentów europejskich w Szangai dotąd odpowiedzi nie otrzymał; zapewnił także p. Meadows, że korpus powstańców ruszył na północ. Pogłaska też krąży, że korpus ruszył na południowschód, płynąc w górę Yan Tse Kiang, i odebrał miasto Kien Kiang, położone nad jeziorem Payeng w prowincyi, w któréj uprawiają najlepszą herbatę czarną. Wyprawę tę wykonywano w celu nałożenia kontrybucyi na mieszkańców uważanych za bardzo bogatych. W miarę jak przychodzą wiadomości przez listy i dzienniki z Szangae o regligii powstańców wnioskować należy, że ta nowa wiara jest mięszaniną dziwaczną kilku dogmatów chrześciańskich, z ideami a przesądami chińskiemi i bardzo wybitnem dążeniem mahometańskiem. Nie dla tego by nie liczni sekretarzowie machometanizmu w państwie niebieskiem mogli wszczepić swe przekonania w mieszkańców niebieskiego państwa, którzy nie wiedzą nawet o ich istnieniu, ale dla tego, że dogmata chrześciańskie, ile pojęte i na korzyść osobistą tłomaczone przez ambitnych naczelników militarnych, dają też same wypadki i do podobnychże oszukaństw prowadzą. Tak w książce drukowanéj przez powstańców, a która dostała się w ręce Anglików, noszącéj tytuł »Zbiór dekretów nieba i edyktów cesarza« ciągle mówią o Bogu ojcu niebieskim, o Jezusie Chrystusie, synu boskim i bracie niebieskim, ale zarazem obok tych dwóch osób bóstwa, spotykamy zawsze syna młodszego i brata młodszego Jezusa, cesarza Hung-Sin-Tsiuen. Ten dowodzi, że władzę swą i moc otrzymał wprost z nieba, z którem zostaje w nieustających stosunkach; odbiera od niego rozkazy, które wykonywać zaleca swym poddanym; rozkazuje im być walecznemi, wytępiać diabłów i jego nieprzyjaciół, walecznym obiecuje raj, tchórzom piekło. Największe jednak podobieństwo z Mahometem dają temu nowemu zdobywcy rozkazy surowe co do szanowania jego haremu złożonego z 36 żon; niemniéj Mahometa przypominają owe rozmowy z synem bożym, który schodzi na ziemię i uczy go jak ma mówić do mas powstańców; nakoniec ten duch podboju i wytępienia mieczem wszystkich, którzy tylko nie uznają natychmiast jego boskiéj misyi.

— Według innych korespondencyi, gubernator Szangae organizował flotę w kantonie w celu odebrania ujść wielkiego kanału. Robiono

już próby ataku, ale dotąd bez skutku. Korpus dość silny wojsk cesarskich, bo liczący do 10,000 ludzi, zebrał się w Tongwa niedaleko Amoy, by odebrać to miasto d. 19. Czerwca. Powstańcom zaczęło brakować pieniędzy i wymuszają znaczne sumy na bogatszych mieszkańcach. Niezadowolenie tem postępowaniem powstańców wywołane, ułatwi bardzo mandarynom odebranie miasta, jeżeli tylko będą umieli korzystać z okoliczności. — Według Friend of Chine naczelnik powstańców, którzy zabrali Amoy, ogłosił manifest jako generalissimus wojsk przywróconéj dynastyi Meng i zapewniają, że Tienteh czeka tylko na większe rozpowszechnienie się powstania, by zasiąść na tronie jako prawy władzca niebieskiego państwa. Raporta z Ning Po dochodzą do 13. Czerwca. Wszystko tam było spokojnem, ale się obawiano najazdu powstańców na okolice. Okręty obładowane opium, które dotąd nie mogły dopływać do miasta, teraz przez samych mandarynów są przywoływane. Dziś opium stało się artykułem wolnego handlu. Zdaje się rzeczą niezawodną, według listów prywatnych z Kong Kong, że upadek dynastyi Manczu jest niezawodny i tryumf Tienteha jest tylko rzeczą czasu. (Const.)

Kronika miejscowa.

Poznań, d. 1. Października. — Wtajemniczony korrespondent gazety szląskiéj pisze z Poznania o założyć się mającym dworcu kolei żelaznéj poznańsko wrocławskiéj. Podobnie jak w Wrocławiu, tak i w Poznaniu niemogą się zgodzić na miejsce, w którém ma być wybudowany dworzec kolei wrocławsko poznańsiéj. Chodzi tu podobnie jak w Wrocławiu o kierunek w którym koléj ma wychodzić. Jedni chcą, aby dworzec wrocławsko-poznański połączonym został z dworcem poznańsko-szczecinskim, drudzy, aby osobno i na innéin miejscu wybudowanym został. Głównie tu chodzi o oszczędzenie kapitału. Kiedy przed sześciu laty, mówi daléj korrespondent szląskiéj gazety, zakładano tu dworzec kolei poznańsko-szczecinski, miała zamiar dyrekcya postawić go śród miasta na przedmieściu św. Marcina. Ale że właściciele zbyt się drożyli z swemi gruntami, przeto postanowiono dworzec wystawić za wałami fortecy i to w znacznéj odległości od miasta. Lubo to miejsce jest dosyć oddalone od wałów, ale zawsze znajduje się w obrębie fortecznym, przeto dworzec niemógł być murowany, ale w reglówkę go postawiono. Dyrekcya górno-szląskiéj kolei, która kieruje budową kolei żelaznéj poznańsko wrocławskiéj, bacząc zapewne na wielką odległość dworca kolei poznańsko-szczecińskiéj od miasta, daléj na niepewność budynków podobnych na przypadek ognia, zapewne postanowi osobny wystawić dworzec dla poznańsko wrocławskiéj kolei śród miasta, ile że stosunki od tego czasu znacznie się zmieniły a właściciel gruntu na przedmieściu św. Marcina przy ulicy małéj rycerskiéj, który dawniéj żądał za swój ogród 40,000 tal. dziś gotów go odstąpić za 12,000 tal. Wyznać potrzeba, że korrespondent gazety szląskiéj dobrze jest poinformowany o stosunkach poznańskich pod względem założonych gmachów kolei poznańsko-szczecinskiéj. Trudno aby gdzieindziéj dyrekcya więcéj trudności stawiała publiczności do dostania się na koléj żelazną, jak w Poznaniu. Naprzód wielka odległość od miasta, powtóre utrudniony przejazd przez bramę forteczną berlinską, a szczególniéj w dniach targowych, gdzie długo czekać trzeba, zanim wozy, poczty, pojazdy, a często pogrzeby przecisną się przez wązkie bramy i most, są to straty czasu, których niczem nieraz się niewynagrodzi w zakładach, które na pospiech są obliczone. Prawda, że na tém doroszki zarabiają, ale publiczność podwójnie traci. Dziś jest jeszcze czas aby złemu zaradzić, są place za szkołą św. marcinską piękne, rozległe, niedalekie od środka miasta, z zajazdami z trzech stron; najdogodniejszym, naszém zdaniem, jest ogród po Benedyktynkach, należący do siółstr miłosierdzia, nabycie jego przez dyrekcyą kolei poznańsko-wrocławskiéj nietylko byłoby szczęśliwem dla przedsiewzięcia całego, ale jeszcze pomnożyłoby fundusze zakładu dobroczynnego, tyle użytecznego, jakim jest instytut siółstr miłosierdzia. — Na przedmieściu św. Marcina, w miejscu niedalekiém od przyszłego dworca kolei żelaznéj poznańsko-wrocławskiéj ma wkrótce być założona gisernia żelaza i fabryka wyrabiania machin. Będzie to pierwsza fabryka w Poznaniu na większy rozmiar. Dotąd w wielkiém księstwie poznańskiém przemysł tego rodzaju ograniczał się na samo miasto Bydgoszcz, gdzie od wielu lat znajdują się trzy gisernie żelaza i wielu ludzi zatrudniają.

— Obieranie tu dzieci z pieniędzy i innych przedmiotów na ulicach nieustaje. Dnia 29. p. m. z rana o godzinie $\frac{1}{2}$9. wysłała matka chłopczyka 8 letniego Karola Triera po cukier, dając mu złoty. Chłopczyk kupił, jak mu matka zaleciła za 6 gr. pol. cukru, cztery trojaki schował w kobiałeczkę i wracał do domu. Na ulicy Wilhelma spotkała go jakaś kobieta, wypytywała o zdrowie matki, namówiła go, aby z nią poszedł na rynek, gdzie mu kupi pierników; jakoż malec usłuchał, szedł obok kobiety gawędząc i niepostrzegł, jak mu z ręki wyjęciła kobiałeczkę i gdzieś zniknęła między taszami. Tyle w domu umiał opowiedzieć, że złodziejka była bez nakrycia głowy, a na sobie miała chustkę szarą w paski. Zdaje się, że to ta sama kobiecina wychodzi wciąż na łowy i okrada niedoświadczone dzieci, wysyłane po sprawunkach.

Wągrowiec, 28. Września. — W przeszłą niedzielę poświęcono nowy kościół ewangelicki w wielkiéj Goli. Jest to pierwszy kościół ewangelicki w naszéj okolicy. Na uroczystość tę przyjechali biskup Frejmark, prezydent rejencyi p Schleinitz i radzca konsystorski p. Romberg i duchowni ewangeliccy z Gniezna, Wągrówca, Żnina i Goli.

Rozmaite wiadomości.

— Na jarmarkach, uroczystościach ludowych i innych publicznych zgromadzeniach w okolicy Berlina ukazuje się teraz słoń bardzo obłaskawiony, i popisuje się z różnemi sztukami. Jakkolwiek jeszcze młody i stosunkowo mały, jest on wszakże bez porównania większéj objętości od konia i wszelkiego pociągowego zwierzęcia. Że jednak za drogo kosztowałby transport takiego zwierza na kołach, przeto właściciel padł na myśl użycia go do pociągu, i rzeczywiście zaprzęga słonia do wozu, na którym wiezie rzeczy swoje i wiktuały. Zaprząg podobny jest do zwyczajnego, z tą jednak różnicą, że niema cugli, tylko woźnica prowadzi słonia za ucho, albo woła tylko na niego, a zwierz posłuszny ciągnie jak pierwsze lepsze bydle. Aby uniknąć natłoku ciekawych, podróże te odbywają się nocną porą.

Wiadomości handlowe.

Berlin, d. 30. Września. — Pszenica 90—97 tal. Żyto 71—72 tal. Jęczmień 53—55 tal. Owies 32—35 tal. Groch 70—75 tal. Rzep zimowy 82—79 tal. Rzepik zimowy 81—78 tal. Oléj rzepiowy $11\frac{1}{2}$ tal. Oléj lniany $12\frac{1}{2}$ tal. Okowita bez beczki 31 tal.

Gdańsk, dn. 29. Września. — Od ostatniego sprawozdania, targi angielskie znowu od 4 do 5 szyl. się podniosły tak z powodu niepomyślnej pogody jako też z ustalającego się coraz silniéj przekonania o niedostateczności wewnętrznego zbioru. Na zagraniczne dowozy, Anglia nie wiele może liczyć, bo rezerwy w portach baltyckich prawie żadne, a z 500,000 kwarterów pszenicy, które od 29. Lipca do 12. Września wyszły z Odessy; 33,000 tylko przyszło do Anglii, reszta zaś pozostała w portach morza adryatyckiego i śródziemnego. Opinia publiczna dalsze podniesienie cen jako nieodzowne podaje.

W ciągu tygodnia dostawiono do Londynu:

	pszen.	jęczm.	owsa.	żyta.	bob. i groch.	siem. ln. i rzep.	cet. mąki.
z kraju	7631.	0294.	5531.	—	747.	—	29,900.
z zagr.	22,607.	10,485.	10,527.	—	85.	4973.	36,590.

Wszystkie szkockie irlandzkie i prowinocyonalne targi bez żadnego wyjątku o 3, 4, 5 szyl. na kwarterze poszły w górę na niektórych o 8 szyl. podwyższono notowania. Do téj gorączki nie mało przyczyniła się wiadomość o zakazie wywozu zboża z Egiptu.

Targi francuskie, belgijskie i niemieckie w stosunku do cen angielskich uregulowały się, a handel zbożowy w całym świecie od lat wielu nieznane przybrał ożywienie.

Na giełdzie gdańskiéj obrot interesów był mały, raz, że śpichrzowe zapasy prawie już są wyczerpane, drugi raz, że trzymający zboże w małych ilościach przesadzają żądania. — Pomimo cen ogromnych, wiele jest ochoty do kupna i tylko nieprzystępność wymagań tranzakcyi czyni niepodobnemi. — Sprzedano w ciągu tygodnia z wody 6240 szefl., ze śpichrza 11,820 pszenicy, żyta 1740.

Płacono za szefel pruski wagi berlinskiéj	Tal.	sgr.	fen.	Tal.	sgr.	fen.
Pszenicy z wody od 90—92 funt.	3	16	8	3	21	8
« « 91	—	—	—	4	—	—
» ze śpichrza od 88—91	3	17	6	3	19	2
« 91—92	3	20	10	3	22	6
żyta . . . . « 84 »	2	15	—	—	—	—
jęczmienia . . . . « « —96	1	22	—	—	—	—

Cena 4 tal. szef. była otrzymana za ziarno lubelskie nadzwyczajnéj piękności. Śledzie bergeńskie (szoty) zapłacono już $8\frac{1}{2}$ tal., a piękne ładunki śledzi angielskich po $8\frac{2}{3}$ tal. znajdują odbyt.

Toruń przebyło pszenicy 720 szefli, belek sosnowych 22,092, dębowych 2009, bali łasztów 48, klepki łasztów 36.

Wysokość wody w Toruniu stóp 4 cali 6.

Kursa zamian. — Londyn $198\frac{1}{2}$. Hamburg $45\frac{1}{4}$. Amsterdam 102.

Makowski. Kendzior & Comp.

Przybyli do Poznania dnia 1. Października.

BAZAR: Deikens z Londynu, Laskowski z Kruszewa; Świniarski z Sarbi; Święcicki z Szczepankowa; Wolniewicz z Dembicza; Niegolewski z Niegolewa; Grabowska z Rzadkowa; Dąbrowska z Winnéj góry.

HOTEL RZYMSKI BUSCHA: Mützel i Türk z Szczecina; Mayer, Piel i Herder z Berlina; Jacobi z Trzcianki; Treskww z Wierzonki.

HOTEL BAWARSKI: Malczewski z Kruchowa; Kierski z Chrzypska; hr. Miączyński z Pawłowa; Aretz z Dobieszewic; Breański z Miłosławca; Kalkreuth z Muchocina; Rekowski z Gorazdowa.

POD CZARNYM ORŁEM: Suckert z Kleszczewa; Schmidt z Markowic.

HOTEL DREZDENSKI: Dr. med. Franke i Franke z Kościana; Swiniarski z Kruszewa; Ciesielski z Recza; hr. Łącki z Ślachcina; Kierska z Przyżna; Mittelstädt z Kurowa.

POD ZŁOTĄ GĘSIĄ: Zaleski z Ostrowa.

HOTEL BERLIŃSKI: Brzeziński z Łęgu; Leichtag z Jarosławia

HOTEL RZYMSKI: Ks. Pawinski z Słupi.

HOTEL PARYSKI: Chęcinski i ks. Dydynski z Kłecka; Brodsack z Miłosławia i Jasinski z Michalcza.

HOTEL WIEDENSKI: Węsierski z Zakrzewa.

HOTEL EICHBORNA: Enger z Stęszewka; Wygodzinski z Koźmina.

W mieszkaniu prywatném: Czwalina z Piszczynka, rycerska ul. nr. 15 Remack z Berlina, ul. berlinska nr. 20.

(Dodatek.)

OBWIESZCZENIE
Dyrekcyi Jeneralnéj Ziemstwa w Poznaniu.

Posiadaczy wypowiedzianych przez nas w dniu 1. Czerwca, r. b. dotąd niezłożonych 4ro i 3½ % listów zastawnych:

Nr. list zast. bież.	Nr. list zast. amort.	Dobra.	Powiat.	Kwota Tal.
		A. 4 %.		
7	6261	Andrychowice	Wschowa	1000
8	6262	dito	dito	1000
28	9198	dito	dito	100
52	8893	dito	dito	25
44	461	Baszkowo	Krotoszyn	1000
54	471	dito	dito	1000
58	475	dito	dito	1000
66	483	dito	dito	1000
80	497	dito	dito	1000
83	500	dito	dito	1000
86	503	dito	dito	1000
88	505	dito	dito	1000
98	515	dito	dito	1000
113	547	dito	dito	500
114	548	dito	dito	500
117	551	dito	dito	500
122	556	dito	dito	500
126	560	dito	dito	500
130	564	dito	dito	500
134	568	dito	dito	500
137	571	dito	dito	500
138	572	dito	dito	500
154	430	dito	dito	250
161	437	dito	dito	250
162	438	dito	dito	250
172	448	dito	dito	250
173	449	dito	dito	250
174	450	dito	dito	250
175	451	dito	dito	250
193	494	dito	dito	100
194	495	dito	dito	100
197	498	dito	dito	100
199	500	dito	dito	100
200	501	dito	dito	100
201	502	dito	dito	100
202	503	dito	dito	100
203	504	dito	dito	100
208	509	dito	dito	100
211	512	dito	dito	100
215	516	dito	dito	100
217	518	dito	dito	100
223	524	dito	dito	100
225	526	dito	dito	100
228	529	dito	dito	100
229	530	dito	dito	100
232	533	dito	dito	100
235	536	dito	dito	100
242	184	dito	dito	50
243	185	dito	dito	50
244	186	dito	dito	50
249	191	dito	dito	50
251	193	dito	dito	50
252	194	dito	dito	50
254	196	dito	dito	50
255	197	dito	dito	50
257	199	dito	dito	50
258	200	dito	dito	50
259	201	dito	dito	50
261	203	dito	dito	50
262	204	dito	dito	50
263	205	dito	dito	50
264	206	dito	dito	50
265	207	dito	dito	50
266	208	dito	dito	50
268	210	dito	dito	50
17	4499	Bożejewice	Szubin	25
6	5546	Chrzanowo	Pleszew	500
14	9721	dito	dito	100
12	1313	Chełmno	Szamotuły	500
15	862	dito	dito	250
16	863	dito	dito	250
30	1004	dito	dito	50
32	1006	dito	dito	50
39	2163	dito	dito	25
40	2164	dito	dito	25
41	2165	dito	dito	25
42	2166	dito	dito	25
43	2167	dito	dito	25
47	2171	dito	dito	25
48	2172	dito	dito	25
51	2175	dito	dito	25
52	2176	dito	dito	25
53	2177	dito	dito	25
54	2178	Chełmno	Szamotuły	25
56	2180	dito	dito	25
61	3347	dito	dito	25
62	3348	dito	dito	25
63	3349	dito	dito	25
64	3350	dito	dito	25
68	3354	dito	dito	25
70	3356	dito	dito	25
2	7319	Dobrojewo	dito	1000
16	7333	dito	dito	1000
90	11311	dito	dito	100
221	10651	dito	dito	25
14	2097	Doruchowo	Ostrzeszów	1000
16	2099	dito	dito	1000
31	1737	dito	dito	500
33	1739	dito	dito	500
40	1100	dito	dito	250
41	1101	dito	dito	250
85	3169	dito	dito	25
6	2215	Dzierzążnik	dito	1000
8	2217	dito	dito	1000
9	2218	dito	dito	1000
15	1857	dito	dito	500
16	1858	dito	dito	500
22	1864	dito	dito	500
23	1865	dito	dito	500
32	2673	dito	dito	100
34	2675	dito	dito	100
35	2676	dito	dito	100
37	2678	dito	dito	100
38	2679	dito	dito	100
39	2680	dito	dito	100
40	2681	dito	dito	100
43	2684	dito	dito	100
44	2685	dito	dito	100
45	2686	dito	dito	100
46	2687	dito	dito	100
48	2689	dito	dito	100
50	1413	dito	dito	50
56	3402	dito	dito	25
57	3403	dito	dito	25
59	3405	dito	dito	25
61	3407	dito	dito	25
65	3411	dito	dito	25
66	3412	dito	dito	25
67	3413	dito	dito	25
68	3414	dito	dito	25
70	3416	dito	dito	25
72	3418	dito	dito	25
73	3419	dito	dito	25
74	3420	dito	dito	25
75	3421	dito	dito	25
15	10622	Goniembice	Wschowa	100
16	10623	dito	dito	100
23	7445	Górki dąbskie	Szubin	100
16	372	Gay	Szamotuły	250
78	2990	Gola	Krobia	250
86	9156	dito	dito	100
26	852	Gostkowo	dito	50
37	1816	dito	dito	25
28	937	Gołembin	Kościan	500
29	938	dito	dito	500
32	941	dito	dito	500
42	658	dito	dito	250
47	663	dito	dito	250
64	1232	dito	dito	100
5	6460	Gorzewo	Wągrowiec	500
12	11558	dito	dito	100
7	320	Grudzielec	Pleszew	1000
8	321	dito	dito	1000
9	7682	Iłowiec	Szrem	25
10	7683	dito	dito	25
244	4119	Kórnik	dito	100
249	4124	dito	dito	100
380	1925	dito	dito	50
455	4581	dito	dito	25
12	3130	Kuczkow	Pleszew	250
14	9697	dito	dito	100
26	4717	dito	dito	50
33	9232	dito	dito	25
18	9734	Kotarby	dito	100
5	4380	Kiszkowo	Gniezno	1000
6	4381	dito	dito	1000
32	6099	dito	dito	100
35	6102	dito	dito	100
42	2785	dito	dito	50
45	2788	dito	dito	50
46	2789	dito	dito	50
57	6540	dito	dito	25
58	6541	dito	dito	25
59	6542	dito	dito	25
60	6543	Kiszkowo	Gniezno	25
63	6546	dito	dito	25
74	6557	dito	dito	25
76	6559	dito	dito	25
5	1487	Kossowo	Krobia	1000
8	1490	dito	dito	1000
41	1991	dito	dito	25
42	1992	dito	dito	25
18	7486	Kempno	Ostrzeszów	1000
24	7492	dito	dito	1000
44	6506	dito	dito	500
45	6507	dito	dito	500
62	3671	dito	dito	250
64	3673	dito	dito	250
84	11646	dito	dito	100
85	11647	dito	dito	100
86	11648	dito	dito	100
87	11649	dito	dito	100
88	11650	dito	dito	100
89	11651	dito	dito	100
90	11652	dito	dito	100
91	11653	dito	dito	100
93	11655	dito	dito	100
95	11657	dito	dito	100
96	11658	dito	dito	100
138	5916	dito	dito	50
140	5918	dito	dito	50
143	5921	dito	dito	50
145	5923	dito	dito	50
166	10945	dito	dito	25
167	10946	dito	dito	25
168	10947	dito	dito	25
169	10948	dito	dito	25
170	10949	dito	dito	25
172	10951	dito	dito	25
173	10952	dito	dito	25
174	10953	dito	dito	25
175	10954	dito	dito	25
176	10955	dito	dito	25
21	2627	Lubonia	Wschowa	250
55	7877	dito	dito	25
57	7879	dito	dito	25
60	7882	dito	dito	25
41	3028	Marszałki	Ostrzeszów	50
53	7012	dito	dito	25
9	994	Morownica	Kościan	1000
17	626	dito	dito	250
20	1116	dito	dito	100
21	1117	dito	dito	100
29	503	dito	dito	50
33	507	dito	dito	50
34	508	dito	dito	50
46	755	dito	dito	25
51	760	dito	dito	25
52	761	dito	dito	25
53	762	dito	dito	25
54	763	dito	dito	25
43	3786	Małpino	Szrem	100
2	2864	Otusz	Buk	1000
41	5958	dito	dito	1000
8	2384	dito	dito	500
43	4995	dito	dito	500
12	1432	dito	dito	250
13	1433	dito	dito	250
16	3680	dito	dito	100
17	3681	dito	dito	100
21	3685	dito	dito	100
23	3687	dito	dito	100
32	1787	dito	dito	50
33	1788	dito	dito	50
35	1790	dito	dito	50
36	1791	dito	dito	50
6	5387	Oporowo	Wschowa	1000
10	5391	dito	dito	1000
27	2621	dito	dito	250
66	3629	dito	dito	50
27	2672	Pamiątkowo	Poznań	500
38	1584	dito	dito	250
54	4301	dito	dito	100
55	4302	dito	dito	100
56	4303	dito	dito	100
57	4304	dito	dito	100
84	1997	dito	dito	50
44	7984	Potrzonowo	Oborniki	25
41	4498	Redkowo	Szubin	50
49	8968	dito	dito	25
50	8969	dito	dito	25
51	8970	dito	dito	25
68	6900	Szymankowo	Oborniki	25
5	2272	Sulencin	Sroda	1000
60	1441	dito	dito	50

Nr. list zast. bież.	amort.	Dobra.	Powiat.	Kwota Tal.
76	3493	Śulencin	Środa	25
17	11012	Świączyn	Szrem	25
3	1466	Tarnowo	Poznań	1000
4	1467	dito	dito	1000
27	1696	dito	dito	500
29	1698	dito	dito	500
30	1087	dito	dito	250
32	2420	dito	dito	100
34	2422	dito	dito	100
14	906	dito	dito	50
36	1346	dito	dito	50
37	1347	dito	dito	50
39	3081	dito	dito	25
41	3083	dito	dito	25
42	3084	dito	dito	25
4	4031	Ziemlin	Krobia	1000
5	4032	dito	dito	1000
25	5570	dito	dito	100
36	5913	dito	dito	25
37	5914	dito	dito	25
41	5918	dito	dito	25
42	5919	dito	dito	25
44	5921	dito	dito	25
9	5152	Żydowo	Gniezno	1000
19	4255	dito	dito	500
46	7474	dito	dito	100
49	7477	dito	dito	100
59	3403	dito	dito	50
66	7483	dito	dito	25
67	7484	dito	dito	25
17	1274	Zalesie	Krobia	1000
48	1448	dito	dito	100
76	1380	dito	dito	25

B. 3½ %.

Nr. list zast. bież.	amort.	Dobra.	Powiat.	Kwota Tal.
33	1786	Białokosz	Międzichód	200
25	1106	Brześnica	Szrem	200
50	1634	dito	dito	40
1	1331	Ciechel	Pleszew	1000
18	1037	dito	dito	100
28	73	Czerwonawieś	Kościan	500
29	74	dito	dito	500
31	76	dito	dito	500
2	1540	Dzierzanowo	Krotoszyn	1000
8	1608	Dalabuszki	Kościan	500
12	1437	dito	dito	200
1	2959	Drzewce stare	Wschowa	1000
33	3229	dito	dito	40
34	3230	dito	dito	40
37	2483	dito	dito	20
5	2509	Gembice	Czarnków	1000
7	2511	dito	dito	1000
9	2513	dito	dito	1000
10	2514	dito	dito	1000
64	2682	dito	dito	40
78	1963	dito	dito	20
13	5841	Gąsawy	Szamotuły	500
13	5782	Kiączyn	dito	500
46	5158	dito	dito	40
12	2147	Kiekrz	Poznań	500
55	1809	dito	dito	20
23	3737	Karsy	Pleszew	500
6	1624	Koronowo	Wschowa	500
16	1622	dito	dito	100
29	1273	dito	dito	20
30	4697	Myszki	Gniezno	100
37	4421	dito	dito	40
8	236	Nowe ogrody	Wschowa	1000
31	230	dito	dito	200
35	1903	Piechanin	Kościan	200
36	1904	dito	dito	200
63	1719	dito	dito	20
32	4465	Sarbia	Szamotuły	20
1	901	Sowina kościelna	Pleszew	1000
38	2842	Ujazd i Łęka mała	Kościan	500
65	2776	dito	dito	200
66	2777	dito	dito	200
67	2778	dito	dito	200
71	2782	dito	dito	200
73	2784	dito	dito	200
75	2786	dito	dito	200
76	2787	dito	dito	200
121	3262	dito	dito	40
124	3265	dito	dito	40
125	3266	dito	dito	40
127	3268	dito	dito	40
130	3271	dito	dito	40
143	2515	dito	dito	20
146	2518	dito	dito	20
148	2520	dito	dito	20
149	2521	dito	dito	20

Nr.list.zast. bież.	amort.	Dobra.	Powiat.	Kwota Tal.
4	715	Wyganowo	Krotoszyn	1000
23	603	dito	dito	100
24	604	dito	dito	100
2	5867	Zalesie małe	Krotoszyn	1000
12	5771	dito	dito	500
34	5608	dito	dito	100
50	5156	dito	dito	40
53	4316	dito	dito	20
27	135	Ziemnice	Kościan	200
28	136	dito	dito	200
29	137	dito	dito	200
30	138	dito	dito	200
33	141	dtio	dito	200
72	1442	Zakrzewo	Pleszew	40

wzywamy niniejszém, ażeby te listy zastawne z należącemi do nich kuponami najpóźniéj w najbliższym terminie prowizyjnym, to jest w czasie od 4. do 16. Stycznia 1854. do kassy naszéj złożyli i natomiast inne listy zastawne z kuponami odebrali, w przeciwnym bowiem razie spodziewać się mogą, iż po upłynieniu tego terminu, z swém prawem realném do wyrażonéj w listach zastawnych hypoteki specyalnéj prekludowani i z pretensyami swemi tylko do Ziemstwa odesłani zostaną, i że Ziemstwo w miejsce wypowiedzianych, złożone listy zastawne z należącemi do nich kuponami po potrąceniu kosztów wywołania, z przypadającéj w najbliższéj wersurze prowizyi, na koszta i ryzyko posiadaczy wypowiedzianych listów zastawnych, do swego depozytu weźmie.

Poznań, dnia 1. Października 1853.

OBWIESZCZENIE.

Zameldowania uczniów do miejskiéj szkoły realnéj uczęszczać chcących przyjmowane będą od dnia 3. do 8. m. b. i to przed południem od 9téj do 1éj, a po południu od 3ciéj do 5téj godziny, w budynku szkoły realnéj przy ulicy Wrocławskiéj.

Względem examinu, gdyby się okazał potrzebnym rozporządzi, co należy, Dyrektor zakładu lub zastępujący go nauczyciel przy zgłoszeniu się.

Izbę do meldowania wskaże Pedel w domu tym mieszkający.

Aby można ustanowić i urządzić rozmaite klassy odpowiednie ilości uczniów, potrzeba, aby zameldowania w czasie wyżéj oznaczonym nastąpiły.

Urządzenia będą przyspieszone wedle możności, poczém termin otworzenia zakładu ogłoszonym zostanie.

Poznań, dnia 1. Października 1853.

Kuratoryum miejskiéj szkoły realnéj.

OBWIESZCZENIE.

Zegarek złoty cylindrowy z kapsełką złotą, skazówkami złotemi i tarczą srebrną, rytowaną z polskim napisem i numerem w środku zaopatrzony, wraz z łańcuszkiem i kluczykiem złotym, jako domyślnie skradziony, wzięty został do zachowania sądowego.

Wzywamy nieznanego nam właściciela zegarka z lancuszkiem, aby celem wysłuchania swego do nas się zgłosił.

Poznań, dnia 19. Września 1853.

Król. Sąd powiatowy. Wydz. I. karny.

SPRZEDAZ KONIECZNA.

Król. Sąd powiatowy w Poznaniu; wydział I. dla spraw cywilnych.

Poznań, dnia 20. Sierpnia 1853.

Wieś szlachecka Spławie wraz z folwarkiem Michałowem, do Jenerała Michała Mycielskiego, a obecnie do tegoż sukcessorów należąca, w powiecie Poznańskim położona, oszacowana na 95,612 Tal. 13 sgr. 5 fen. wedle taxy, mogącéj być przejrzanéj wraz z wykazem hypotecznym w Registraturze, ma być dnia 21. Marca 1854. przed południem o godzinie 11stéj w miejscu zwykłém posiedzeń sądowych pod względem podziału sprzedaną.

Wszyscy niewiadomi pretendenci realni wzywają się, ażeby się pod uniknieniem prekluzyi zgłosili najpóźniéj w terminie oznaczonym.

☞ Dwie szafy jednakowe pakowne, zdatne do składów, są na sprzedanie Nr. 2. Wodna ulica. S. Dąbrowski.

Uczeń aptearkski znajdzie w zakresie większym miejsce. Bliższéj wiadomości udzieli chemik A. Lipowitz w Poznaniu.

Podpisane Dominium ma 200 upaśnych skopów do sprzedania.

Dominium **Sędziny** pod Bukiem.

Młody agronom z prowincyi Saskiéj, który tamże, jako i w Szląsku w najsłynniejszych gospodarstwach z największém zadowolnieniem swych pryncypałów kondycyonował, a przez dłuższy pobyt w tutajszéj prowincyi obznajmił się z stosunkami rolnictwa, poszukuje miejsca jako samodzielny zarządzca, lub też posady urzędowéj. Piśmienne lub ustne offerty przyjmie Pan **A. Taube** na św. Marcinie Nr. 76.

Sprzedaż młyna wodnego z gruntem.

Z powodu śmierci wdowy L. Schwadtke, zamierzają jéj sukcesorowie sprzedać z wolnéj ręki, położony w **Jerzycach** pod Poznaniem młyn wodny z gruntem wraz z przynależytościami. O warunkach dowiedzieć się można każdego czasu na miejscu.

Pensyonaci.

Gimnazyaści lub uczniowie szkoły realnéj znajdą za umiarkowaną opłatą przyzwoite pomieszkanie i stół, macierzyńską pieczołowitość, i dobry fortepian do ćwiczeń. Bliższą wiadomość udzieli J. Grossmann, Butelska ul. Nr. 18. na 2. piętrze.

Użytek z garderoby podczas bali, koncertów itd. **w Bazarze** w Poznaniu jest natychmiast do wydzierzawienia.

HERBATĘ,

piękną i najpiękniejszą karawanową, także żółtą i inną Wschodnio-Indyjską herbatę, polecają po cenach tanich odpowiednich gatunkowi

W. F. Meyer & Comp.,
plac Wilhelmowski Nr. 2.

☞ Szan. osobom, biorącym nasze Grodziskie piwo, donosimy uprzejmie, iż od dzisiaj kosztuje beczka piwa tutaj w miejscu 4 Tal.

Grodzisk, dnia 28. Września 1853.

Bibrowicz. Klose & Baehnisch. Waszkiewicz.

Mój sekretariat przeniosłem do mojego domu przy ulicy szewskiéj pod Nr. 20.

Poznań, dnia 1. Października 1853.

Teodor Baarth.

Mieszkam teraz przy ulicy Wrocławskiéj pod Nr. 31.

Dr. Med. **J. Samter.**

Księgarnia E. S. Mittlera przenosi się w dniu 3cim Października r. b. na plac Wilhelmowski Nr. 16., do domu Wgo Radzcy lekarskiego Doktora Jagielskiego.

Stan Termometru i Barometru, oraz kierunek wiatru w Poznaniu.

Dzień.	Stan termometru najniższy	Stan termometru najwyż.	Stan barometru.	Wiatr.
19. Wrześ.	+ 7,5°	+ 17,6°	27″ 10, 0‴	Półn. zach.
20. »	+ 9,0°	+ 17,0°	27″ 10, 2‴	Półn. zach.
21. »	+ 9,2°	+ 16,5°	27″ 10, 6‴	Zachodni.
22. »	+ 4,5°	+ 21,0°	28″ 9, 0‴	Zachodni.
23. »	+ 9,4°	+ 21,5°	28″ 9, 4‴	Zachodni.
24. »	+ 9,9°	+ 20,0°	27″ 7, 5‴	Zachodni.
25. »	+ 9,0°	+ 13,3°	27″ 6, 0‴	Półn. zach.

Kurs giełdy Berlińskiéj.

Dnia 30. Września 1853.	Stopa pCt.	Na pr. kurant papierami.	Na pr. kurant gotowizna.
Pożyczka rządowa dobrowolna	4½	100¼	—
dito z roku 1850	4½	—	101
dito z roku 1852	4½	—	101
Obligi długu skarbowego	3½	—	90⅝
dito premiów handlu morskiego	—	—	—
dito Marchii Elektoralnéj i Nowéj	3½	—	89
dito miasta Berlina	4½	—	101
Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowéj	3½	—	97¾
dito Prus Wschodnich	3½	—	—
dito Pomorskie	3½	97½	—
dito W. X. Poznańskiego	4	—	—
dito W. X. Pozn., nowe	3½	—	—
dito Szląskie	3½	—	98¼
dito Prus Zachodnich	3½	—	95½
Bilety rentowe Poznańskie	4	—	99
Louisdory	—	—	110⅝
Akcie kolei żelaznéj Starog. Poznańsk.	3½	—	—